

Ványi Éva
(egyetemi docens, Budapesti Corvinus Egyetem)

Nagyvárosi network: hálózatosodási lehetőségek a helyi gazdaságfejlesztésben Székesfehérvárott

ABSZTRAKT

A tanulmány célja Székesfehérvár mint megye és régióközpont helyi vállalkozásfejlesztési lehetőségeinek bemutatása. A város a rendszerváltás előtt és ma is meghatározó ipari centruma a térségnek, a rendszerváltás utáni éveket azonban Székesfehérvárott is a gazdasági lehetőségek újragondolása jellemezte. A helyi politikai döntéshozatal nagy hangsúlyt fektetett a város iparának újraindítására, a munkahelyteremtésre. A város a kezdetektől törekedett a kis- és nagyvállalkozásoknak megfelelő gazdasági környezet kialakítására, részben a saját forrásból üzemeltetett Vállalkozásfejlesztési Központ, részben helyi ipari parkok kialakításával, folyamatos fejlesztésével.

A tanulmány alapját jelentő kutatás azt a kérdést járja körbe, hogy milyen lehetőségei vannak a helyi önkormányzatnak a gazdaságfejlesztésben, milyen együttműködési csatornák alakultak ki és működnek a város vezetése és a helyi gazdaságban érintett egyéb szereplők között. E kérdéskör mentén vizsgálatra kerülnek a város gazdaságfejlesztési elképzelései, a helyi gazdasági döntéshozatal működése, feltárásra kerül az önkormányzat és a helyi gazdasági szervezetek kapcsolati hálójának, egymásra hatása. A szereplők ugyan kölcsönösen egymásra vannak utalva, de a kutatás azt is igazolja, hogy a jogszabályi változások következtében az országos, központi szint hatása egyre erőteljesebb a helyi gazdaságpolitikai fejlesztésekben. A gazdasági szervezetek adminisztrációs kötelezettségeik mentén inkább a Kormányhivatalokhoz kapcsolódnak, a megyei kamara stratégiai partnerként tekint a központi hivatalokra. A helyi politikai döntéshozatal számára pedig kiemelten fontos az informáltság az európai uniós források és az országos gazdasági fejlesztések tekintetében.

Kulcsszavak: helyi gazdaság, önkormányzat, partnerség, hálózatosodás, klaszter

Éva Ványi

(Associate Professor, Corvinus University of Budapest, Institute of International, Political and Regional Studies, Department of Political Science)

City Network: Network-Building Opportunities of Local Economic Development in Szekesfehervar

ABSTRACT

The aim of this study to present the local economic development opportunities of the city of Székesfehérvár. The city is the major industrial centre of the region today. After the regime change the development policy of the city had to be rethought similarly to the other former domestic industrial centres in Hungary. The main task of the local government was to restart the local economy and to boost job creation. The favourable economic environment had to be created to provide small and large-sized enterprises' operating and development. Industrial parks and a Business Development Centre were established to help the local economic development.

The paper presents the results of research coordinated by the Corvinus University of Budapest in Székesfehérvár. The goal of this research was to examine how the local economic development works in an industrial centre and which kind of relations can be built by the local authority with the local economic actors. The strategic development plans, the local (economic) decision-making process and the economic network in the city were investigated to demonstrate the network building opportunities in the city of Székesfehérvár. Although the actors are mutually dependent, the research also confirms the impact of the national level on the local economic policy development. Business organizations connect largely to the central offices due to their re-placed administrative responsibilities and the local government also depends on the central bureaucracy because of EU resources and national economic development sources.

Keywords: local economic development, local authority, network, network-building, local cluster

BEVEZETÉS

A *Tér és Társadalom* című folyóirat 2019. évi második számában Pálné Kovács Ilona (Pálné, 2019) összefoglalja a helyi gazdaságfejlesztésről való gondolkodás változásait az utóbbi évtizedekben, és ennek kapcsán részletesen elemzi a magyar önkormányzatok lehetőségeit és mozgásterét a helyi gazdaságfejlesztésben. A Budapesti Corvinus Egyetemen a Közép-dunántúli régió megyeszékhely városaira koncentrálnak Székesfehérvárott, Tatabányán és Veszprémben egy, az Európai Unió támogatásával megvalósuló kutatási program keretén belül a helyi gazdaságfejlesztés lehetőségeit és az abban érintett szereplők hálózatosodási lehetőségeit vizsgáljuk.¹ Bár Pálné Kovács Ilona idézett tanulmánya és a kutatásunk egymástól független, jelenleg, az eredmények első közlésekor a három város esettanulmányként jó illusztrációja lehet a tanulmánynak.

Kutatásunk alapvetően összehasonlító jellegű, célja, hogy a Közép-Dunántúli Régió három meghatározó ipari centrumában feltárjuk az önkormányzatok kapcsolati hálóját a helyi gazdaságfejlesztési tevékenységüket illetően. Jelen tanulmány a székesfehérvári első eredmények közzétételére vállalkozik, bemutató a város helyi gazdaságfejlesztési tevékenységét, valamint az ehhez kapcsolódó hálózatosodási lehetőségeit egy speciális ipari centrum városként. Ennek keretében elemzésre került, hogy az önkormányzat helyi gazdaságpolitikai programja és céljai kialakítása során keresi-e a kapcsolatot a helyi és nem helyi érintett szereplőkkel, figyelembe veszi-e véleményüket, ajánlásait, és ha igen, megfigyelhető-e ennek valamilyen hatása a döntéshozatalra.

ELMÉLETI ALAPVETÉSEK

A helyi gazdaságfejlesztés irodalma ugyan bőséges, a helyi gazdaságfejlesztés fogalma, területi dimenziója, kapcsolódása az állami, központi gazdaságfejlesztési tendenciákhoz azonban több eltérő megközelítést generál.

A szerzők általában egyetértenek abban, hogy habár a helyi gazdaságfejlesztésnek nincs egységesen elfogadott definíciója (Mezei, 2019; Farkasné, 2018) különböző tényezők mentén körülírható ez a Magyarországon és a közép-európai országokban leginkább a helyi önkormányzatokhoz köthető és általuk végzett tevékenység.

A helyi gazdaságfejlesztés kapcsán az első megközelítés annak területi lehatárolása, mit értünk egy adott térségben a „helyi” fogalmán. Az irodalomban leggyakrabban Michael Porter és Paul Krugman elméleteit ütköztetik (Mezei, 2019; Lengyel, 2000), mivel a gazdasági fejlődés és az egyes országok versenyképessége szempontjából mindkét szerző kiemeli a helyi szint fontosságát. Porter szerint a nemzetközileg sikeres iparágak adják az alapját a nemzetgazdaságok teljesítményének, ezért fontos, hogy egy adott területen lokálisan hol, területileg milyen eloszlásban vannak jelen ezek az iparágak. Ez a tényező felértékeli a helyi

¹ A tanulmány a Széchenyi 2020 program EFOP-3.6.1-16-2016-00013 „Intelligens szakosodást szolgáló intézményi fejlesztések a Budapesti Corvinus Egyetem székesfehérvári Campusán” című európai uniós projektje keretében készült.

gazdaságfejlesztés szerepét, ezért érdemes vizsgálni, hogy egy adott területnek milyen az ipari vonzóképesége.

A versenyképesség értelmezésében Krugman is a vállalatokra helyezi a hangsúlyt, véleménye szerint a versenyképesség csak vállalati szinten értelmezhető. A nemzetgazdaságok és a nemzetközi gazdaság fejlődésének és fejlettségének megértéséhez a regionális és lokális specializációk vizsgálata szükséges. Mindkét szerző egyetért abban, hogy a lokális gazdaságok speciális előnyökkel rendelkeznek a helyismeret, a rugalmas reagálás és a helyi kapcsolati hálók rugalmassága, az erőteljes motivációk révén (Mezei, 2019: 16.; Lengyel, 2000: 963.).

Nem egyértelmű azonban a helyi szint területi körülhatárolása. A nemzetközi vizsgálatokban többször jelenik meg a regionális gazdaság mint egység, az egyes országok területi szerveződése azonban nem feltétlenül regionális. Ugyanakkor az is tény, hogy a gazdaság szerveződése nem követi pontosan a közigazgatási határokat sem. Ezzel együtt a közép-európai államokban, így Magyarországon is, a helyi gazdaságfejlesztési tevékenység alapvetően településközpontú (Mezei, 2019; Pálné, 2019), ami visszavezethető a rendszerváltás utáni erős önkormányzatiságra, a települések nagyfokú helyi autonómiájára. A települési szintű helyi gazdaságfejlesztés Magyarországon egyrészt kötelező feladat, hiszen az önkormányzati törvény a települések számára előírja, hogy fejlesztési programjukat, benne gazdaságfejlesztési elképzeléseiket helyi fejlesztési tervekben rögzítsék (Farkasné, 2018), másrészt a mindenkori helyi politikai elit érdeke is, hiszen a helyi munkahelyteremtés és a helyi jólét fenntartását célzó programok nagyban hozzájárulhatnak az újraválasztásukhoz (Mezei, 2019).

A települések gazdaságfejlesztési tevékenysége azonban sokszor, például a munkaerőigény tekintetében átlépi a közigazgatási határokat. A szakirodalom hangsúlyozza is a helyi gazdaság fogalmához kapcsolódóan az adott terület munkaerővonzó-képességét mint területi dimenziót: azaz a helyi gazdaság és az arra irányuló fejlesztési tevékenység addig tart, ahonnan egy adott település a területén működő vállalkozások számára biztosítani tudja a munkaerőt (Lengyel, 2003; Mezei, 2019). Az utóbbi évek gazdasági fellendülésének hatására a magyarországi ipari centrumok esetében is fontos szemponttá vált a munkaerő elérhetősége, ezzel együtt a helyi gazdaságfejlesztési programok fókuszja továbbra is a település, bár a munkaerő biztosítása tekintetében kétségkívül több esetben – ahogyan ezt Székesfehérvár példáján is láthatjuk – akár a településhatáron jóval túlra is terjeszkednek az önkormányzatok.

*A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló törvény*² felhatalmazása alapján a településeknek beruházási, adóügyi és vagyongazdálkodási kérdésekben önálló döntési joguk van. A helyi településfejlesztési tervekben, stratégiákban ezen kérdéskörök mentén jelennek meg az önkormányzatok gazdaságfejlesztési elképzelései, benne a helyi gazdaságszervezési feladatok, a munkahelyteremtés, a helyi foglalkoztatás és a munkaerő biztosításának kérdései. Mindezek tervezéséhez és sikeres programmá fejlesztéséhez az önkormányzatoknak figyelembe kell venniük a helyi adottságokat, hogy a településeken jelen levő nagy-, közepes és

² 2011. évi CLXXXIX. törvény Magyarország helyi önkormányzatairól. <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A1100189.TV>

kisvállalkozások egyaránt megtalálják a helyüket az ottani gazdaságban (Farkasné, 2018). A nemzetgazdaság helyett a regionális vagy kisebb területi szintre fókuszáló elméletek is hangsúlyozzák a helyi sajátosságok és a helyi kapcsolatrendszer fontosságát a sikeres gazdasági teljesítmény elérésében (Lengyel, 2000; Mezei, 2019).

Helyi gazdaságfejlesztési tevékenységük keretében az önkormányzatok általában az alábbi tevékenységekre koncentrálnak (Farkasné, 2018: 103.):

- a meglévő helyi gazdaság fejlesztése;
- a helyi szabályozási környezet megfelelő kialakítása;
- a helyi adottságokhoz illeszkedő adópolitika kialakítása;
- forrásbevonási lehetőségek feltérképezése, a forrásbevonás támogatása;
- a helyi, területi és a központi gazdaságfejlesztési elképzelések összehangolása;
- a helyi gazdaság működéséhez szükséges infrastruktúra kialakítása és karbantartása;
- vonzó befektetési környezet kialakítása;
- munkahelyteremtés;
- oktatási, képzési lehetőségek kialakítása.

A felsorolás említi a helyi és a központi gazdaságpolitikai programok összehangolásának szükségességét. Az irodalom is kiemeli, hogy Magyarországon a helyi folyamatokat a rendszerváltás óta egyértelműen befolyásolják a nemzetgazdasági szintű fejlesztési célok és programok. A többségében forráshiányos önkormányzatok a nagyobb fejlesztéseket kormányzati források igénybevételel tudták megvalósítani (Pálné, 2019; Kákai-Vető, 2019). Az Európai Unióba való belépésünk után a kohéziós alapok rendszere is a központi fejlesztési forrásokból történő finanszírozás irányába mutat. Különösen igaz ez a jelenleg érvényes programozási időszakban, amelyben az Európai Unió által előírt közös fejlesztési célokhoz kellett igazítani a helyi fejlesztési programokat is. Emellett pedig az is tény, hogy a magyar önkormányzatok helyi gazdaságfejlesztési eszközei és lehetőségei nagymértékben függenek a település földrajzi elhelyezkedésétől és az adott országrész gazdasági potenciáljától, fejlődési lehetőségeitől.

Kutatásunk hangsúlyos eleme az önkormányzatok hálózatosodási képességének feltárása, a helyi gazdaságfejlesztési tevékenységben a közpolitikai hálózatok meglétének vizsgálata. A közgazdasági és a politikatudományi szakirodalom egyaránt foglalkozik a hálózatok szerepével a gazdaságfejlesztésben és a döntéshozatalban. A közgazdaságtudomány területén az 1990-es években jelent meg Michael Porter klaszterelmélete, amely a helyi gazdaságfejlesztésben a mai napig használt, gyakorlati modellként is működik (Lengyel, 2000). Korábban említettük már, hogy Porter szerint különösen fontos a sikeres iparágak lokális beágyazottsága. A klaszter Porter definíciója alapján alulról szerveződő kezdeményezés, amelyben egy földrajzilag jól körülhatárolható területen koncentrálnak összekapcsolódó vállalkozások, speciális beszállítók és egyéb szolgáltatók, valamint társult intézmények, egyetemek, állami ügynökségek, kereskedelmi szövetségek működnek együtt (Porter, 2000: 15). A klaszter tagjai hálózatot alkotva kölcsönösen támaszkodnak egymás termékeire és szolgáltatásaira, valamint arra a tudásbázisra és infrastruktúrára, amelyet az adott terület biztosít. A klaszterben fontos a kapcsolati háló nemcsak a vállalkozások, hanem a kapcsolódó egyéb

szereplők között is, hiszen ez biztosítja a terület, az adott iparág és tágabb értelemben a nemzetgazdaság innovációját és teljesítményét (Porter, 2000).

A politikatudomány a közpolitikai döntések folyamatelemzése kapcsán a kilencvenes években, a jó kormányzás paradigma elterjedésével kezdett egyre hangsúlyosabban foglalkozni a szereplők hálózatosodásnak elemzésével. Ez a szemlélet a (köz)politikai döntéshozatal vizsgálatába beemeli a döntésben érintettek, a társadalmi hálózatok elemzését is. A szereplők úgynevezett közpolitikai háromszögekbe rendeződnek, amelyeknek a szűk értelemben vett politikai, állami résztvevők mellett egyenrangú tagjai a szakértők és az adott ügyben érintett szereplők (stakeholders) is. A közpolitikai hálózat (policy network) a közpolitikai háromszögek egyik fajtája, amelyben a szereplők egymással együtt értelmezik az adott közpolitikai döntési helyzetet, a résztvevők céljait, a hálózat szabályait, s ennek eredményeként a hálózaton belüli megegyezésként alakul ki a követendő közpolitikai irány (Ágh, 2011; Gajduschek, 2009). E felfogás alapján a hálózatban részt vevőknek szükségük van egymásra a közös cél eléréséhez (Rhodes, 2006).

Látható tehát, és a 21. század elején talán már nem is igényel különösebb magyarázatot a társadalmi hálózatok fontossága. A tanulmány további részében a Székesfehérvár Megyei Jogú Város helyi gazdaságfejlesztési tevékenységéhez kapcsolódó hálózatosodási képesség és hálózati mintázat kutatásának eredményeit közöljük. A helyi gazdaságfejlesztési tevékenység területi dimenzióját a kutatásban egy konkrét település, Székesfehérvár jelentette, a város szintjén vizsgálva a gazdaságfejlesztési tevékenységet érintő kapcsolati hálók és/vagy klaszter meglétét s annak hatását a gazdaságfejlesztési döntéshozatalra.

A tanulmány első részében a város gazdasági helyzetének ismertetése mellett bemutatjuk azokat a lehetséges hálózatosodási terepeket és szerepeket, ahol az önkormányzat találkozhat a gazdasági szereplőkkel, és amelyek mentén kialakulhat egy potenciális partneri viszony a szereplők között. A tanulmány második felében bemutatjuk a városban működő, a gazdasági döntéshozatalt meghatározó partnerségeket, valamint bizonyos területeken azok hiányát.

SZÉKESFEHÉRVÁR GAZDASÁGI HELYZETE

Székesfehérvár a Közép-dunántúli régió ipari és kereskedelmi központja, központi helyzete és jó földrajzi elhelyezkedése miatt mindig is gazdasági centrumtelepülése volt az ország résznek. A II. világháborút követő időszakban kifejezetten iparvárosként tartották számon, a fejlesztési programok az ipar intenzív megerősítését célozták a nehézipari, gépgyári üzemek telepítésével. Olyan jelentős szocialista iparvállalatok működtek itt, mint a Videoton vagy az Ikarus. Ebben az időszakban a város kiemelt szocialista iparvárosként működött, az 1970-es években nőtt a lakossága a mai százezres nagyságrendre.

A város iparának fejlődését a rendszerváltás gazdasági szerkezetváltása megtörte, a legnagyobb foglalkoztatók sorra számolták fel a gyáregységeiket, közvetlenül a rendszerváltás után közel 30%-os munkanélküliségi ráta jellemezte a települést. Székesfehérvár földrajzi elhelyezkedése, infrastrukturális előnyei, valamint városvezetésének törekvése egy tervezett fejlesztéspolitikával segített a város ipari centrum helyzetét visszaállítani az 1990-es években. Székesfehérvár jelenleg az ország egyik legiparosodottabb városa, Fejér megye la-

kosságának egyik legnagyobb foglalkoztatója. A város százezres lakossága mellett közel ötvenezer főnyi további munkavállalónak³ biztosít infrastruktúrát. A helyi gazdaság újjászervezése szempontjából a településnek előnyt biztosított és biztosít a mai napig is a kedvező földrajzi elhelyezkedése: az M7-es autópályán közvetlenül elérhető, ugyanakkor a városi elkerülőút megépülésével az ipari parkokhoz vezető közúti csatlakozás nem terheli a belvárost. Az autópálya mellett fontos főutak is érintik a várost, amely így minden irányból megközelíthető. A fővárosnak és repülőterének közelsége, valamint a szintén többirányú vasúti közlekedési csomópont is előnyként értelmezhető a gazdaságfejlesztési lehetőségek szempontjából.

A város külterületén hét ipari park működik, mindegyik közel 80%-os kihasználtsággal. A jelenlegi munkaerőpiaci helyzetben az ipari parkok kihasználtsága optimálisnak mondható, a város és munkaerő-vonzáskörzete jelenleg ezt a volument képes ellátni.⁴ Az ipari parkok infrastruktúrája is megfelelő, a város biztosítja a modern ipari termeléshez szükséges feltételeket. Az ipari parkok leginkább a multinacionális nagyvállalatoknak biztosítanak megfelelő környezetet, ez ugyanakkor nem jelenti azt, hogy a város gazdasági életében ne játszanának jelentős szerepet a kis- és középvállalatok.

Székesfehérvár vezetése a rendszerváltás után a várost ért gazdasági visszaesés kezelésére még az 1990-es évek elején létrehozta a Vállalkozói Központ Alapítványt, azzal a céllal, hogy segítse a város gazdasági újjászerveződését ebben a formában elsősorban a kis- és középvállalkozások körében. Az alapítvány által működtetett Vállalkozói Központ mint inkubátorház működik a mai napig is, irodákat és a vállalkozások működtetéséhez szükséges modern infrastruktúrát biztosít a bérlőknek az általános piaci árnál kedvezőbb áron.⁵ Az inkubátorház a városon belüli elhelyezkedésével a kis- és közepes vállalkozásoknak hasonló előnyöket tud biztosítani, mint az ipari parkok a nagyvállalatoknak: könnyen megközelíthető, a város jelentősebb közútjaihoz közel helyezkedik el.

A Központi Statisztikai Hivatal adatai szerint Székesfehérvárott valamivel több mint 17 000 regisztrált vállalkozás van, amelyből közel tízezer ténylegesen működő, ezeknek közel 80%-a kis- és közepes vállalkozás.⁶ A 2019. III. negyedéves adatok szerint Fejér megyében mindössze 2,4%-os,⁷ Székesfehérvárott ennél némileg alacsonyabb a munkanélküliségi ráta. A Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat településsoros munkanélküliségi adatai alapján a városban 2019 augusztusban 1371 nyilvántartott munkanélküli volt. Ezt összevetve a lakosság 2018. január 1-jei népességadataival a munkanélküliség 1,4%-os a városban.⁸

³ Az adat a Székesfehérvár Megyei Jogú Város által rendelkezésünkre bocsátott, Mészáros Attila alpolgármesterrel 2017 nyarán készült interjúból származik.

⁴ Mészáros Attila-interjú, 2017 nyár.

⁵ Az adat a Vállalkozói Központ igazgatójával, Tóth Andrással 2017 őszén készült interjúból származik.

⁶ Adatok forrása: <http://statinfo.ksh.hu/Statinfo/haViewer.jsp>

⁷ A KSH települési szinten nem, csak megyénként összesíti a munkanélküliségi adatokat. Vö. http://www.ksh.hu/docs/hun/xstadat/xstadat_evkozi/e_qlf027g.html

⁸ A településsoros munkanélküliségi adatok elérhetősége: https://nfsz.munka.hu/Documents/nfsz_stat_telepulessoros_adatok_2019_08.pdf. A székesfehérvári népességi adatok elérhetősége: Magyarország állandó lakosságának száma az év első napján (2018. január 1.) XLS-táblázat. Nyilvanto.hu (Utolsó letöltés: 2019. 10. 16.)

HÁLÓZATOSODÁSI TEREPEK

Az önkormányzat mint igazgatási szereplő

Az önkormányzati rendszer 2011-es átalakítása után az önkormányzatok hatósági szerepköre ugyan csökkent, a helyi vállalkozásokkal kapcsolatban azonban maradtak igazgatási feladataik. Vállalkozást indítani ma már nem egy bonyolult igazgatási feladat, a cégeknek bejelentési, az önkormányzatoknak bejegyzési kötelezettségük van mindössze. Az önkormányzat mint hatóság a nagyobb feladatokat a hatósági ellenőrzés és az adózás területén látja el a vállalkozások irányába. Székesfehérvár már az önkormányzatok számára központilag biztosított ASP (*Application Service Provider*) e-ügyintézési rendszer kötelező 2019-es bevezetése előtt is kialakította a saját elektronikus ügykezelő rendszerét, elsősorban az adóügyek területén. Az önkormányzat hatósági ügyekben jártas munkatársaival készített interjúk alapján⁹ a Vállalkozásigazgatási és az Adóiroda magát vállalkozásbarát, szolgáltató szemléletű egységként határozza meg. A modern szemléletű városvezetés tisztában van a szolgáltató szemléletű hivatal fontosságával, és a vállalkozások részéről a gördülékeny ügymenetre vonatkozó elvárásokkal. Ezenkívül az iroda munkarendjét is igyekeztek ügyfélbarát szemléletben kialakítani: hosszabb, a vállalkozások igényeihez igazított ügyfélszolgálati időkkel, a hatósági ügyintézését könnyebbé tevő információs anyagok közzétételével, a hatósági ügyintézési idő lerövidítésével. Ebben az értelemben a város mint igazgatási szereplő igyekszik jó kapcsolatot kiépíteni a gazdasági szereplőkkel, ami alapja lehet egy jó együttműködésnek, bár kétségtelen, hogy nem a hatósági szerep az, amely meghatározója a hálózatosodásnak.

Az önkormányzat mint oktatási szereplő

Székesfehérvár a Közép-Dunántúl oktatási központjaként is jelentős szerepet tölt be a régióban. A 2010-es évek elején ugyan a közoktatási feladatok, beleértve az intézményfenntartást is, központi közigazgatási hatáskörbe kerültek, a város önkormányzata azonban továbbra is fontosnak tartja a városban elérhető oktatás fejlesztését és támogatását. Ez a helyi gazdaságfejlesztési tevékenység szerves része, hiszen a Székesfehérvárott működő cégek folyamatos igényrel jelentkeznek a jól képzett munkaerő iránt, közép- és felsőfokú végzettséggel egyaránt. A jól képzett munkaerő fontos beruházás és tökevonzó tényező a városban, amit erősít a székesfehérváriak azon tudata is, hogy a városnak kifejezetten erőssége a tradicionálisan jól képzett és jól dolgozó munkaerő.¹⁰

Székesfehérvár önkormányzata az oktatási feladatok átadása után is fontosnak tartja tehát az oktatási intézményekkel való kapcsolattartást és azok támogatását, hiszen, ahogy az alpolgármester is utalt rá a vele készített interjúban, az iskolákban székesfehérvári és környékbeli tanárok tanítanak és diákok tanulnak, akik fontos humán erőforrás-bázisát

⁹ Interjú Mészárosné Jasztrapszky Regina, Déri László, Vágó Árpád, 2017 ősze.

¹⁰ Ahogyan Mészárosné Jasztrapszky Regina, a Polgármesteri Hivatal Gazdasági Igazgatója az interjúban elmondta, a város kilábalását a rendszerváltás utáni gazdasági helyzetből nagyban elősegítette a jól képzett és nagyon jó munkakultúrával rendelkező munkaerő (interjú, Mészárosné Jasztrapszky Regina, 2017 ősze).

képezik a városnak. Az ifjúsági ügyekért felelős alpolgármester¹¹ rendszeresen látogatta a középiskolákat, kapcsolatot tartva a diákokkal és a szülőkkel egyaránt, hogy bemutassa nekik a városban közép- és felsőfokú végzettséggel elérhető munkalehetőségeket.¹² Ezenkívül a város a képzett munkaerő helyben tartására hozta létre az Alba Regia ösztöndíjprogramot a helyi közép- és felsőfokú intézményekben tanulók számára. Ennek keretében a városban működő vállalatok igényeinek megfelelően a gépészeti, villamossági, informatikai és közlekedésgépész területen tanuló fiatalok pályázhatnak tanulmányitелjesítmény-alapú ösztöndíjra, ezzel is erősítve a kötődést a városhoz. Az ösztöndíjprogrammal a város akár mint kiemelt egy klaszterszereplő be tudja csatornázni a gazdasági szereplők igényeit az oktatási szférába.

Ugyanezt a célt szolgálja az önkormányzat aktív közreműködésével, támogatásával megvalósult pályaaorientációs program,¹³ amelyet a Székesfehérvári Szakképzési Centrum az Óbudai Egyetemmel közösen dolgozott ki: ez egy szoftveralapú, pályaválasztást segítő rendszer, amelyben egy beszélgetés keretében feltárt lehetséges pályaaorientációs lehetőségeket elemzik, segítve ezzel a fiatalok korai pályaválasztását. Az önkormányzat támogatásával a város több iskolájában képeztek ki pedagógusokat, hogy minél több helyen elérhető legyen ez a lehetőség. A pályaaorientációs program és az egyéb ilyen jellegű önkormányzati aktivitás célja kettős: egyrészt szolgáltatás a városlakóknak, miközben a város helyi gazdasági érdekeit is szem előtt tartva igyekszik a fiatalok és a szülők figyelmét felhívni a lehetőségekre, és nem csak a felsőoktatás szintjén, hiszen a székesfehérvári vállalatok részéről kifejezetten erős igény mutatkozik jól képzett középfokú végzettségű szakemberekre.¹⁴

Székesfehérvár helyi gazdaságfejlesztési programjának szerves részét képezi a szintén a helyi ipar adottságaira reflektáló felsőoktatás kialakítása, fejlesztése. Az önkormányzat aktívan közreműködött a helyi felsőoktatási lehetőségek kialakításában: a Kodolányi János Egyetem mellett az Óbudai Egyetem már régebb óta jelen van a településen, a Budapesti Corvinus Egyetem pedig gazdasági képzéseivel 2017-ben csatlakozott a város felsőoktatási portfóliójához. Az önkormányzat a felsőoktatás területén is a helyi gazdaságfejlesztési igényeknek megfelelően alakítja a partnerséget, és aktív szerepet is vállal a vállalkozások és az oktatási intézmények közötti kapcsolatok kialakításában. Szimbolikus, hogy Székesfehérvárott a felsőoktatási intézményeknek közös városi tanévnyitójuk van, amelyet a város szervez meg. A jelképes összetartó szerepen túl is sokat investál a város a helyi gazdasági igényeknek megfelelő felsőoktatási intézményekbe: a Székesfehérvárott működő egyetemet is folyamatosan promotálja a városvezetés a fiataloknak. A középiskolás korosztálynál különösen fontos, hogy helyben maradjanak, a diplomájukat itt szerezzék meg, és a végzettségük birtokában maradjanak is a helyi munkaerőpiacon. Ezt az üzenetet erősítette a pályaaorientációs napokon a város ifjúsági ügyekért felelős alpolgármestere.

¹¹ A kutatás idején Mészáros Attila alpolgármesterként felelt az ifjúsági ügyekért.

¹² Mészáros Attila alpolgármester 2017 nyári interjújában külön kiemelte: nagy hangsúlyt fektetnek arra, hogy megismertessék a város középiskolásaival a szakmatanulás előnyeit, a városban elérhető, jó egzisztenciát biztosító munkalehetőségeket (interjú, Mészáros Attila, 2017 nyarán).

¹³ A pályaaorientációs program elérhető: <https://szfszc.hu/portal/palyaorientacio-2/palyaorientacios-rend-szerunk/>

¹⁴ Interjú, Mészáros Attila, 2017 nyarán.

Ezenkívül az önkormányzat együttműködő partnerként vesz részt az egyetemek duális képzési struktúrájának kialakításában, valamint különböző helyi kutatási programok elindításában. Érdekes az a felfogás, mint az önkormányzati és hivatali vezetőkkel készített interjúkból kiderül,¹⁵ ahogy a helyi gazdaságban és gazdaságfejlesztésben érintett szereplők tekintenek az önkormányzatra az együttműködésekben. Alapvetően a felsőoktatás szervezése, az egyes intézmények adott városban történő letelepedése és képzési portfóliójának kialakítása nem önkormányzati feladat. Az önkormányzat ugyanakkor kifejezetten aktív szerepet vállal, illetve időnként kap ebben a folyamatban. Az interjúk alapján a fejlesztési igények, a nagy cégek munkaerő-szükségletére vagy az oktatás fejlesztésére vonatkozó elképzelései (milyen végzettségű, képességekkel rendelkező munkaerőre lenne szükségük) sokszor az önkormányzathoz futnak be, formális vagy néha akár informális csatornákon keresztül. Az önkormányzat pedig egyfajta koordináló és támogató szerepben vesz részt a folyamatokban: egyes esetekben csak összehozza a feleket, de többnyire a gyakorlatban, ahogy a fenti kutatási együttműködés vagy az Alba Innovár¹⁶ projekt is mutatja, aktívan közreműködik a folyamatban akár anyagi támogatással, akár épülettel, infrastrukturális befektetéssel. Hasonlóan aktívan közreműködik a város a duális képzés működtetésében, az egyetemek és a duális partnerek közötti kapcsolatok kialakításában, a cégek igényeinek közvetítésében az oktatási intézmények felé.

Az önkormányzat mint rekreációs szereplő

A helyi gazdaságfejlesztési kutatásokban az utóbbi időben egyre inkább előkerül, és ezt Székesfehérvár esetében a gyakorlat is visszaigazolja, hogy a telephelyet kereső vállalkozások figyelembe veszik a települések gazdasági adottságain túl azok egyéb környezeti adottságait is, a lakókörnyezet minőségét, a természeti környezet állapotát, a településen elérhető szolgáltatások színvonalát (Mezei, 2006; 2019). A Székesfehérvárott készített interjúk is egyértelműen alátámasztják ezt az igényt: a város ipari parkjainak cégei, illetve a város iránt érdeklődő vállalkozások ma már nem csak a gazdasági tényezők mentén döntenek. A nagyobb cégek esetében fontos a városi infrastruktúra, a lakhatási lehetőségek, az oktatási intézmények színvonala, a szórakozási és szabadidős tevékenységek. A vállalkozásokkal sokszor érkeznek nem székesfehérvári illetőségű magyar és külföldi vezetők és alkalmazottak is, akik kifejezik igényüket a gyermekeik számára elérhető minőségi oktatás és a jó minőségű szolgáltatások, rekreációs lehetőségek (étterem, színház, művelődési programok) iránt is. Egy-egy cég telephelyválasztását ez ma már

¹⁵ Interjú, Mészárosné Jasztrapszky Regina, 2017 ősze és interjú, Égi Tamás, 2017 ősze.

¹⁶ Az Alba Innovár egy digitális élményközpont Székesfehérvárott, amely létrejöttét a székesfehérvári cégek azon igényének köszönheti, hogy számukra jó lenne, ha a fiatalok már korán megismerkednének a robottechnológiával, s az érdeklődő fiatalok később helyben be is kapcsolódnának e cégeknek a munkájába. Ez a típusú érdeklődés és tudásátadás a hagyományos oktatási keretek között nem látszott megvalósíthatónak, ezért a cégek először megkeresték együttműködési szándékukkal az Óbudai Egyetemet, majd közösen az önkormányzatot, és ebben a hármas partnerségben jött létre az Alba Innovár, amelyhez az önkormányzat helyet és a beindításhoz anyagi támogatást is adott. Ahogyan a honlapjukon is szerepel: „Kiemelt támogatónk Székesfehérvár Megyei Jogú Város Önkormányzata.” Vö. <https://albainnovar.hu/#rolunk>

nagymértékben befolyásolja.¹⁷ A város vezetése ezért az utóbbi években nagy hangsúlyt helyez a városban elérhető programokra, és az egyéb, az itt élők rekreációját szolgáló tevékenységekre. Az interjúk során ezeket a tevékenységeket a helyi turizmusfejlesztés mellett a helyi gazdaságfejlesztés részeként is értelmezték. A város létrehozott egy saját rendezvényszervező céget, amely évről évre mind több kulturális programot szervez. Ennek kettős célja van:¹⁸ egyrészt turisztikai program, másrészt a városlakóknak is erősíti az identitását: „jó Fehérvárott élni, minden megvan, amire szükségem van”, azaz a város tudatosan próbálja a kulturális és egyéb szabadidős programokkal, lehetőségekkel (városi fitneszpark, parkosítás városszerte) azt üzeni, hogy jó Székesfehérvárott élni, ezzel közvetve azt is elérni, hogy a fiatalok mint potenciális munkaerő, illetve az itt lakók és dolgozók ne akarjanak elmenni a városból.

A fentiek alapján kirajzolódik, hogy Székesfehérvár önkormányzata kiemelt és nem egy szűken értelmezett feladatként tekint a helyi gazdaságfejlesztésre. E tevékenysége keretében nemcsak az igazgatási és szabályozási feladatok, a vonzó gazdasági és infrastrukturális környezet megteremtésére és a helyi vállalkozások támogatására törekszik, hanem ennél átfogóbb tevékenységet végez. A város vezetése tulajdonképpen hídszerepben van a gazdasági szereplők és a város lakossága között, a helyi gazdaságfejlesztésben aktív partneri szerepet tölt be nemcsak a hagyományos értelemben, hanem akár a közös kutatási és oktatási együttműködések, támogató programok által.

PARTNERSÉG A HELYI GAZDASÁGFEJLESZTÉSBEN

A helyi gazdaságfejlesztéssel kapcsolatos fontos elvárás, hogy ezt a tevékenységet az önkormányzatok partnerségben végezzék, becsatornázza a helyi lakossági és gazdasági igényeket a döntéshozatalba. A város feljebb részletezett szerepei is jelzik, hogy Székesfehérvár is működtet egy partnerségi hálózatot, amely segíti a gazdaságfejlesztési tevékenységében.

Székesfehérvárott folytatott kutatásunk 2017 tavaszán kezdődött, eredményeink a partnerségre és a helyi hálózatosodás lehetőségére vonatkozóan a 2019. évi őszi önkormányzati választásokig hivatalban levő városvezetésre vonatkoznak.¹⁹ A helyi gazdaságfejlesztést érintő partnerségi hálózat kiépítése a városban már a 2010-es ciklusban elkezdődött. Cser-Palkovics András polgármesterjelöltként még a kampány időszakában versenyképességi szerződést írt alá a Fejér Megyei Kereskedelmi és Iparkamara elnökével, Radetzky Jenővel,²⁰ amelyben kife-

¹⁷ Az egymástól függetlenül a városban készített interjúk mindegyike megerősítette ezt az igényt. Vö. interjú, Mészáros Attila, 2017 nyara; interjú, Mészárosné Jasztrapszky Regina, 2017 ősze és interjú, Égi Tamás, 2017 ősze.

¹⁸ Az interjúk és később a vállalkozói fókuszcsoporthozos beszélgetés is megerősítette, hogy nyaranta a Balaton közelsége miatt a város szinte kiürült. Mára már állandó programok vannak egész évben, illetve a nyári estéken is megtelik a belváros.

¹⁹ Székesfehérvár polgármestere ebben az időszakban Cser-Palkovics András (FIDESZ) volt, aki 2010 óta a város vezetője. A 20 fős közgyűlés alapvetően pártalapú volt: 13 Fidesz-képviselő, 2 MSZP-Együtt-, 1 DK-, 1 Jobbik- és 3 független képviselőből állt a testület. A közgyűlés összetételére vonatkozó adatok elérhetők a [valasztas.hu](https://static.valasztas.hu/dyn/onk14/szavossz/hu/M07/T094/tjk.html) portálon. <https://static.valasztas.hu/dyn/onk14/szavossz/hu/M07/T094/tjk.html>

²⁰ Versenyképességi szerződés a helyi vállalkozásokért. <https://www.szekesfehervar.hu/versenykepességi-szerzdes-a-helyi-vallalkozasokert>

jezetten a helyi gazdaság fejlesztésére vonatkozó közös vállalások fogalmazódtak meg, orvosolandó a 2008-as gazdasági válság negatív hatásait a térségben. A partnerségben megvalósítandó célok között szerepelt a vállalkozásbarát helyi adórendszer kialakítása, a helyi vállalkozások védelme és a foglalkoztatottság növelése. A dokumentumnak még a kampányidőszakban történő aláírása már megmutatta a szándékot a város helyi gazdaságfejlesztése tekintetében az abban érintett szereplők bevonására. Vizsgálataink alapján is megállapítható, hogy a város vezetői valóban törekednek a helyi gazdasági döntéseket érintő egyeztetési fórumok, hálózatok kialakítására és működtetésére, bár ahogy később látni fogjuk, a tényleges egyeztetés és együttműködés a kis- és középvállalkozások tekintetében kevésbé sikeres.

Ahogy feljebb volt már róla szó, az önkormányzatoknak jogszabályi kötelezettsége²¹ helyi fejlesztési dokumentumaikat egy partnerségi rendszerben való egyeztetés során megalkotni. A vonatkozó kormányrendelet értelmében Székesfehérvár is rendelkezik egy partnerségi tervvel²² a 2014–2020-as európai uniós tervezési ciklus forrásainak lehívásához szükséges településfejlesztési koncepció és településfejlesztési stratégia elkészítésére vonatkozóan. Ebben említésre kerülnek a helyi közösség csoportjai, az egyes szakpolitikai kérdésekben érintett bevont szakértők, a társadalmi vitába bevont szereplők, amelyekben megjelenhetnek gazdasági és civil szereplők is.

A város vezetése a kötelező fórumokon kívül is működtet egyeztető fórumokat: a polgármester és a város vezetése sajátos tanácsadó testületként működik a *Fehérvári Szenátus*²³ nevű testület, amely szakmai javaslatokat is tesz, valamint véleményez is, segítve a városvezetést Székesfehérvár fejlesztésében. A tagok között megtalálhatók a helyi kötődésű nagy cégek képviselői, elméleti gazdasági szakemberek és a civil szféra képviselői is. Habár nem hivatalos fórumként, de a feladatából adódóan ez a tanácsadói kör egyfajta szakértő partnerségben részt vesz a helyi gazdasági döntések stratégiaalkotási folyamataiban.

Ezenkívül a város többféle módon bevonja a gazdasági döntéshozatalba a Fejér Megyei Kereskedelmi és Iparkamara képviselőit is: a közgyűlés Gazdasági Bizottságának külsős, szavazati joggal rendelkező tagja a kamara képviselője, akinek így lehetősége van becsatornázni a vállalkozások érdekeit a helyi gazdasági döntéshozatalba. Egy másik fórum, amelyen a kamara meg tudja jeleníteni a helyi gazdasági szereplők érdekeit, az a város és a gazdasági szereplők egyeztetési fórumaként működő, 2017-ben újraindított Gazdasági-Önkormányzati Párbeszéd Tanács.²⁴ Ez egy, a kétezres évek elején már működtetett, a székesfehérvári önkormányzat és a Fejér Megyei Kereskedelmi és Iparkamara által életre hívott paritásos egyeztető testület, amelynek feladata város rövid és hosszú távú gazdasági programjának,

²¹ 314/2012. (XI. 8.) Korm. rendelet a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről. <https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1200314.kor>

²² 259/2013. (V. 24.) Javaslat a SZÉPHŐ Zrt.-vel kapcsolatos intézkedésekről. <https://ekozig.szekesfehervar.hu/>

²³ A Vörösmarty Társaságnál ülésezett a Fehérvári Szenátus. <https://www.szekesfehervar.hu/a-vorosmarty-tarsasagnal-ulesezett-a-fehervari-szenatus> Fehérvári Szenátus alakult. <https://www.feol.hu/cimlapon/fehervari-szenatus-alakult-1140023/>

²⁴ Újra él a Gazdasági-Önkormányzati Párbeszéd Tanács. <https://www.feol.hu/gazdasag/forum-a-gazdasagert-1844782/>

céljainak egyeztetése, együttműködés a stratégiai célok kialakításában, a feladatok végrehajtásában. Sajtóhírek alapján²⁵ a korábban már említett versenyképességi szerződés mentén a polgármester a korábbi időszakban is rendszeresen egyeztetett az iparkamarával.

Az iparkamara elnökével készített interjúnk²⁶ megerősítette: a kamara bevonása a döntéshozatalba azzal az előnnyel is jár, hogy a nagyobb székesfehérvári cégek mellett a kamarai képvisellel és a rendszeres egyeztetéssel közvetve a helyi kis- és közepes vállalkozások érdekei is megjelenhetnek a helyi gazdaságfejlesztési döntéshozatalban. Az e vállalkozói körrel való kapcsolattartás ugyanis a kamara elnöke szerint még nem kielégítő. A város vezetésének a nagyobb, multinacionális cégekkel, illetve azok vezetőivel van inkább rendszeres, akár informális kapcsolata, a kis- és közepes vállalkozásokkal való kapcsolattartás rendszere nem épült ki intézményesen a kutatásunk idején. Ez nyilvánvalóan adódik ezen kör számosságából is: amíg a legnagyobb adózók százas nagyságrendben vannak a városban, a kisebb vállalkozások száma többeszes. Elérhetőségük a városvezetés számára kevésbé tervezhető, és valószínű, hogy a helyi vállalkozások részéről sem fogalmazódik meg a rendszeres kapcsolattartás lehetőségének igénye. Erre vonatkozóan online kérdőíves kutatásunk szolgált adatokkal. 2018 szeptemberében egy több mint 3000 székesfehérvári vállalkozásnak kiküldött vállalkozói online kérdőíves felmérés keretében mértük fel azt, hogy a gazdasági szereplők hogyan látják a bevonódásukat, illetve annak lehetőségét a helyi gazdaságfejlesztési döntésekbe. A visszaérkezett válaszok aránya közel 10%-os volt, 312 értékelhető kérdőív elemzése történt meg. A válaszadók egyértelműen a kis- és középvállalkozásokat reprezentálják: a kitöltő cégek 71%-a tartozik az egyéni vállalkozók és a maximum 50 főt foglalkoztatók közé, a legtöbben, 175 cég a 10 fő alatti foglalkoztatók kategóriájába tartozik. Az online kérdőíves felmérés alapján ez a gazdasági szereplői kör jellemzően inkább a hivatalos utakon, a polgármesteri hivatal hatósági osztályain keresztül, valamint a hivatalos fogadóórakon és egyéb fórumokon tud kapcsolatot tartani az önkormányzattal, és viszonylag sokan eleve informális úton keresik a kapcsolattartás lehetőségeit.

1. ábra. A vállalkozások önkormányzati egyeztetési szinterei

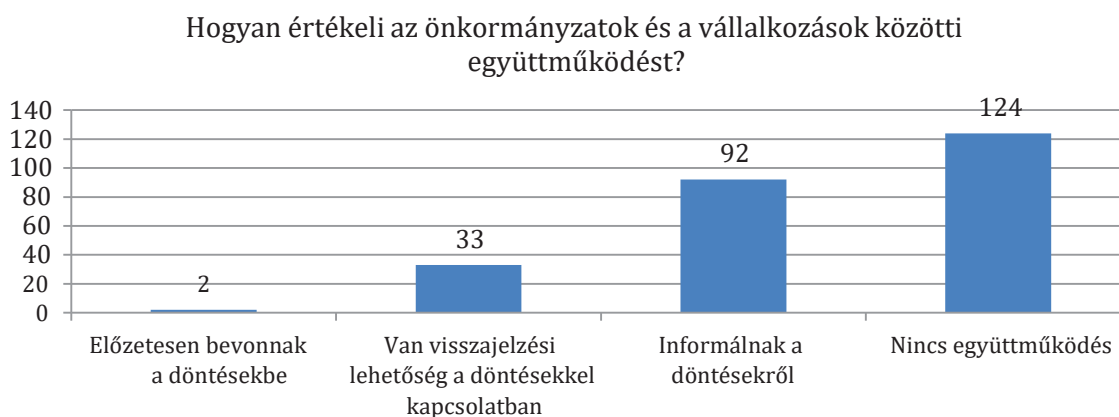

²⁵ Ld. A városi költségvetésről egyeztetett a Párbeszéd Tanács (2011). <https://www.szekesfehervar.hu/a-va-rosi-koltsegvetesrl-egyeztetett-a-parbeszed-tanacs>

²⁶ Interjú Radetzky Jenővel, 2017 ősze.

Az önkormányzat és a cégek közötti együttműködést ebből következően negatívan értékelik: a válaszadók 40%-a úgy értékeli, nincs együttműködés, és további 30% szerint csupán informálja az önkormányzat a vállalkozásokat a döntésekről.

2. ábra. A vállalkozások véleménye az önkormányzattal való együttműködésről

Ez az eredmény tulajdonképpen korrelál azzal az adattal, hogy a válaszadók egy 5-ös skálán közepesen tartják Székesfehérvár önkormányzatát vállalkozásbarátnak. Mindezt úgy, hogy a válaszadói kör kétharmada (77%) a vállalkozását a városhoz való személyes kötődése miatt üzemelteti Székesfehérvárott.

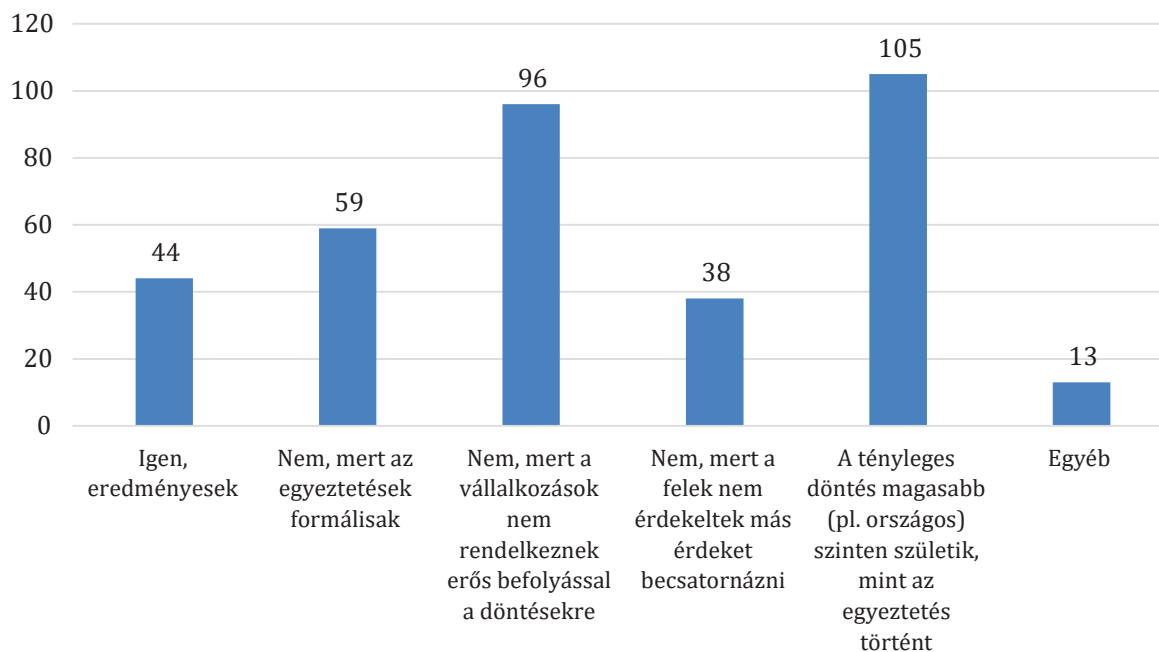
3. ábra. A vállalkozások véleménye a vállalkozóbarát önkormányzatról

Ugyanakkor a teljes képhez az is hozzátartozik, hogy a létező együttműködési formákat 1/3-1/3 arányban a válaszadók azért sem tartják sikeresnek, mert úgy gondolják, hogy a vállalkozásoknak nincs elég erejük a döntéshozatal befolyásolására, illetve a döntések eleve magasabb szinteken születnek, amelyekre nem lehet a helyi szintnek befolyása.

4. ábra. A vállalkozások véleménye az egyeztetések eredményességéről

Az önkormányzat és a vállalkozások közötti egyeztetések eredményesek a város gazdasági döntéshozatala szempontjából?

Az online kérdőíves kutatás eredményeit elmélyítő vállalkozói workshop is megerősítette azt az attitűdöt, hogy a vállalkozások ezen köre igényelné a mélyebb együttműködést az önkormányzattal a gazdasági helyzet értékelésében és a problémák orvoslásában, de a nyitást, a kapcsolatfelvételt az önkormányzattól várják. Azzal az igénnyel, hogy az önkormányzat irányukban partnerként és ne hatóságként viselkedjen. Erre az igényre reflektál, habár a kutatástól függetlenül indult el a kezdeményezés, hogy az önkormányzat 2018 októberétől egy online felületen keresztül is párbeszédre hívja a vállalkozásokat. A város honlapjának nyitólapján megjelent a Gazdasági Konzultáció menüpont,²⁷ amelyre rákattintva a város polgármestere szólítja meg levélben a helyi vállalkozásokat, hogy vegyenek részt a gazdasági konzultációban, és írják meg az online felületen véleményüket, javaslatukat a város gazdasági fejlesztését illetően.

A valóságban ugyanakkor az sem mondható el, hogy az önkormányzat ne számolna és számítana a helyi kis- és közepes vállalkozásokra. A városvezetés kifejezett programja, hogy a helyben keletkező munkákat, amelyekre van helyi cég, igyekeznek velük elvégeztetni. Interjúk²⁸ alapján az utóbbi években a közbeszerzési eljárások 75%-ában helyi illetőségű cégek kerültek meghívásra, nagy részük el is tudta nyerni a megbízást. A nem tenderköteles beszerzési eljárások során is kifejezett törekvés a helyi cégek előnyben részesítése. Ez egyfajta belső cégvédelmi politikája az önkormányzatnak, elősegítendő a helyi gazdasági szereplők fennmaradását.

²⁷ <https://www.szekesfehervar.hu/gazdasagikonzultacio>

²⁸ Interjú Mészáros Attilával, 2019 nyara.

ÖSSZEGRÉS

Fent ismertetett kutatásunk Székesfehérvár mint megye, régió és ipari központ hálózatosodási lehetőségeit kutatta a helyi gazdaságfejlesztési tevékenység tekintetében. A kép, ami kirajzolódik, kettős: egyrészt a város vezetése láthatóan törekszik egy többszintű partnerségi hálózat kialakítására a település gazdasági-fejlesztési tervezése és döntéshozatala mentén, sőt kifejezetten aktívnak mondható a város gazdasági igényeire reflektáló és azt kiszolgáló szolgáltatások és egyéb lehetőségek megteremtésében. Az önkormányzat tevékenységét elemezve jól látszik, hogy a városvezetés ismeri a gazdaság szereplőinek igényét és problémáit, aktuálisan a munkaerőhiányt és annak elszállásolási gondjait, valamint a minőségi szolgáltatások iránt fokozódó igényt. A városfejlesztési dokumentumok és az önkormányzat tevékenységeinek elemzése azt is megmutatja, hogy a kihívásokra a városnak van válasza: az oktatási és kutatási együttműködések, a rekreációs befektetések mind azt a célt szolgálják, hogy Székesfehérvár biztosítani tudja a megfelelően képzett munkaerőt az itt működő cégeknek. Az is látszik, hogy a folyamatok tervezésében tudatosan aktívan együttműködik a gazdaság szereplőivel, ez azonban egyelőre leginkább a nagyobb, reprezentatív szereplőkkel valósul meg, holott a város gazdaságának döntő többsége kis- és közepes vállalkozó.

Visszavezetve az eredményeket a klaszter- és/vagy a közpolitikai hálózatok feltárásához, megállapítható, hogy a városra mint klaszterre a szó eredeti értelmében nem tekinthetünk, mivel a klaszter fogalmához kapcsolódó kölcsönös, egymást jól kiegészítő együttműködés helyett inkább egyfajta (politikai) vezetésfüggő együttműködéssel jellemezhető a partnerség. Az együttműködő hálózat tagjait az önkormányzat szervezi, amely egyfajta proaktív központi szereplőként mozgatja a tagokat és együttműködési tevékenységüket.

Hasonló módon, ha a közpolitikai hálózatok oldaláról vizsgáljuk Székesfehérvár hálózatosodási képességét, szintén egy sajátos, kevésbé egyenrangú, inkább az önkormányzat és a nagy szereplők által dominált hálózat figyelhető meg. A kérdőíves kutatás eredményei alapján, bár a város törekszik rá, a kis- és közepes vállalkozásokat egyelőre nem tudja bevonni a hálózatba, így azt leginkább a városvezetés és a nagyvállalatok dominálják. Ezzel együtt a város helyi gazdaságfejlesztési modellje sikeres, hiszen Székesfehérvár jól prosperáló gazdasági centrum, de a sikeres működést a továbbiakban mindenképpen erősítené a kis- és közepes gazdasági szereplők nagyobb mértékű bevonása a hálózatba.

FELHASZNÁLT IRODALOM

- Ágh Attila (2011): A közpolitika változó paradigmái: az érdekcsoportoktól a többszintű kormányzásig. *Politikatudományi Szemle*, 1: 31–51.
- Farkasné Gasparics Emese (2018): *Önkormányzati gazdálkodás*. Budapest, Dialóg Campus Kiadó.
- Gajduschek György (2009): Governance, policy networks – informális politikai szereplők a döntéshozatalban. *Politikatudományi Szemle*, 2: 58–81.
- Kákai László –Vető Balázs (2019): Állam vagy/és önkormányzat? Adalékok az önkormányzati rendszer átalakításához. *Politikatudományi Szemle*, 1: 17–41.

- Lengyel Imre (2000): A regionális versenyképességről. *Közgazdasági Szemle*, december: 962–987.
- Lengyel Imre (2003): *Verseny és területi fejlődés. Térségek versenyképessége Magyarországon*. Szeged, JATE Press.
- Mezei Cecília (2019): *Fejlesztési kényszerpályák*. Budapest, Dialóg Campus Kiadó.
- Pálné Kovács Ilona (2019): A magyar önkormányzatok korlátai a helyi gazdaságfejlesztésben. *Tér és Társadalom*, 2: 3–19. <https://doi.org/10.17649/TET.33.2.3088>
- Porter, Michael E. (2000): Location, Competition, And Economic Development. *Economic Development Quarterly*, Feb, Vol. 14, Issue 1: 15–20. <https://doi.org/10.1177/089124240001400105>
<https://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/089124240001400105>
- Rhodes, R. A. W (2006): Policy Network Analysis. In Moran, Michael–Rein, Martin–Goodin, Robert (szerk.) (2006): *The Oxford Handbook of Public Policy*. Oxford, Oxford University Press, 423–445.

Felhasznált dokumentumok

- Székesfehérvár 2019-es költségvetése. https://www.szekesfehervar.hu/_upload/editor/2019/Gergo/marcius/___filesrv1_projects_K_zgy_l_si_iroda_private_2019_el_terjeszt_sek_0215ny_pdf_25_el_terjeszt_s.pdf
- Székesfehérvár Megyei Jogú Város Integrált Településfejlesztési Stratégiája (Utolsó letöltés: 2018. 11. 06.) https://www.szekesfehervar.hu/_upload/editor/2018/Onkormanyzat/dukumentumok/projektmenedzsment_iroda/01_SZFVAR_ITS_SzMJV_KGy_20181116.pdf